

PREMI ESTUDIS - FUNDACIÓ CAIXA D'ENGINYERS

El Jurat del *Premi Estudis - Fundació Caixa d'Enginyers* dels Premis Bonaplata, format per Ferran Espuñes Serra, Pere Pascual Domènech, Jaume Perarnau Llorens, Rosa Serra Rotés i Mercè Tatjer Mir, després d'examinar els treballs presentats i reunits el dia 28 d'Octubre de 2015 al Museu de la Ciència i de la Tècnica, Rambla d'Ègara, 270, decideixen atorgar:

Un Premi Estudis - Fundació Caixa d'Enginyers a l'autor de la tesi doctoral «**Origen i evolució de les tipologies edificatòries i característiques constructives dels edificis de la indústria tèxtil a Catalunya (Període 1818-1925)**» i de la seva síntesi divulgativa «**Del petit taller a la gran fàbrica**», de **Ramon Gumà i Esteve**

El Jurat reconeix a Ramon Gumà i Esteve la doble faceta d'investigador - clarament demostrat en la tesi esmentada, rica en anàlisi del procés evolutiu, en la definició de tipologies arquitectòniques, i en la relació entre espais productius i evolució tècnica, i d'una excel·lent aportació planimètrica dels conjunts industrials tèxtils estudiats- i de divulgador rigorós d'unes investigacions que finalment, sintetitzades, han vist la llum en format de llibre.

La publicació es un resum de la tesi doctoral, considerem que constitueix un recorregut per l'evolució de la forma i de la construcció dels edificis industrials tèxtils dels segles XVIII i XIX a Catalunya, que demostra fins a quin punt els tallers i després les fàbriques, es van adaptar a les necessitats de cada etapa tecnològica. Des de la primera mecanització del s.XVIII, amb l'ús de ginys manuals, passant per la segona mecanització encapçalada per la màquina de vapor al s. XIX, i arribant al període de màxim creixement de la indústria tèxtil, urbana o colonial.

L'autor ha fet un destacat exercici de síntesi hi de selecció dels conceptes, raonaments, gràfics i planimetria que constitueix el corpus de la seva tesi doctoral.

PREMI ESPECIAL DE PATRIMONI

El Jurat del *Premi Especial de Patrimoni* dels **Premis Bonaplata**, format per Conxa Bayó Soler, Assumpció Feliu i Torras, Joan Munt Albiol i Ferran Ramon Marsal, en representació de la Junta Directiva de l'Associació reunida el dia 19 d'Octubre al Museu de la Ciència i de la Tècnica (Rambla d'Ègara, 270 Terrassa) decideix atorgar el **Premi Especial de Col·laboració amb l'Associació del Museu de la Ciència i Tècnica de Catalunya a :**

LA FUNDACIÓ AGBAR

El jurat considera que al llarg dels anys aquest premi s'ha anat atorgant per diverses realitzacions i actuacions de especial valoració per a la nostra Associació, però hi ha certes situacions en que aquests mèrits es troben en la continuïtat de la relació.

En aquest cas la incorporació de la societat premiada es produeix al 1988, any en el que la Sociedad General de Aguas de Barcelona, amb seu al Passeig de Sant Joan 39 Barcelona, es va incorporar com a soci.

A partir de l'any 2004 La Sociedad General de Aguas va canviar a Fundació Agbar, amb seu a la Carretera de Sant Joan 1 de Cornellà i és amb aquesta nova raó social amb la que, sense interrupció, s'han mantingut col·laboracions diverses entre les dues institucions.

Aquest acostament s'ha vist incrementat a partir de l'any 2014, al haver donat suport, la Fundació Agbar als premis Bonaplata Joves, tant des de la vessant econòmica com administrativa, implicant-se inclús en el jurat i facilitant una especialització d'algun dels premis en l'entorn de l'aigua i la seva utilització.

Per tot això el Jurat del Premi Especial de Patrimoni ha decidit atorgar el premi a la col·laboració a la Fundació Agbar, com agraïment a tots aquests anys de col·laboració mútua i amb el desig de que el futur ens permeti aconseguir millors cotes de relació i que ambdues institucions es puguin beneficiar de les sinergies que produeixi.

Un Premi Especial de Patrimoni en la Categoria de Difusió a:

La exposició fotogràfica “La Bellesa de la Màquina. Fotografia Industrial de Ramon de Baños (1890-1980)” del Museu del Gas - Fundació Gas Natural Fenosa.

El catàleg presentat, és fruit de l'exposició fotogràfica realitzada amb imatges del fons fotogràfic de la Fundació Gas Natural Fenosa. Ens mostra la descoberta de la col·lecció de fotografies sobre temes industrials realitzades per Ramon de Baños, conegut per ser un dels pioners del cinema català cosa que va fer que la seva qualitat com a fotògraf fos poc coneguda i que aquesta exposició l'ha posada en valor.

El contingut és extens i també molt variat. Les imatges ens mostren diferents espais de treball, de producció, publicitat, paisatge industrial i diferents modalitats d'arquitectura industrial. També aquest conjunt ens permet observar i identificar molts espais industrials fins ara oblidats.

També cal tenir en compte el retoc manual que donava a les imatges obtingudes. Expert dibuixant, aconseguia plasmar unes imatges perfectes. Això fa que el títol donat a l'exposició i al catàleg, **La Bellesa de la Màquina**, sigui plenament encertat.

El Jurat valora de manera molt positiva aquesta exposició i l'edició molt acurada del catàleg, que amb caràcter itinerant es pot observar en diferents ciutats i que permet apreciar uns aspectes poc coneguts dels espais industrials.

Un Premi Especial de Patrimoni en la Categoria d'una acció en el camp de la didàctica a:

“Lluís Garcia Rifà” aficionat al món del ferrocarril i la fotografia per la seva pàgina web: www.traintren.com

Els esforços per la difusió i conservació del Patrimoni Industrial, normalment es visualitza per institucions, però la realitat constata, que hi ha persones que per el sòl objectiu d'aportar un

gra de sorra a la difusió, a nivell individual fan una tasca de preservació i difusió del patrimoni en un territori.

Des de fa uns 30 anys ha anat recollint informació sobre la línia de Barcelona a Puigcerdà i la de Sant Joan de les Abadesses així com dels antics camins, hostals i carreteres del mateix traçat. Ha buscat en tots els arxius municipals dels pobles afectats per aquestes dues línies de ferrocarril, així com en l'Associació d'Amics del Ferrocarril de Barcelona, la Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Episcopal de Vic, Museu del ferrocarril de Vilanova i un llarg etc.

Amb tota aquesta informació ha creat la web www.traintren.com, perfectament estructurada que d'una forma didàctica ensenya la evolució del ferrocarril al territori esmentat.

PREMI REHABILITACIÓ

PREMI BONAPLATA REHABILITACIÓ BÉNS IMMOBLES, CATEGORIA A

El Jurat del Premi Bonaplata Rehabilitació, format per Conxa Bayó Soler, Pere Alavedra Ribot, Pere Puigdollers Ocaña, Eusebi Casanelles Rahola, Jordi Rogent Albiol i Antonio Navarro Cossio, reunits els dies 19 d'Octubre i 4 de Novembre, i una vegada fetes les visites el dia 28 d'Octubre.

El Jurat decideix, per unanimitat concedir el premi a **“La recuperació del dipòsit de Can Boada, per el Patrimoni Industrial Català”** de MINA, Aigües de Terrassa, BIS ARQUITECTES DAVID GARCIA SLP, BAAMP - Josep Malgosa, Xavier Delgado arquitectes tècnics i HPSA/Construcciones Quera.

Es tracta de la complerta rehabilitació del gran dipòsit d'aigües de Can Boada de la ciutat de Terrassa, obra que es va dur a terme originalment l'any 1943, sota el disseny del enginyer de camins Ildefonso Sánchez del Rio.

El jurat valora molt positivament l'anàlisi i rigor per part dels tècnics tant de la documentació original com de l'obra que s'ha mantingut en ús fins avui.

A destacar el gran respecte que s'ha tingut amb l'obra original, veritable obra mestre de l'època de la autarquia espanyola. Els treballs de consolidació i sanejament de l'obra original s'han realitzat amb gran subtileza i sense distorsionar ni amagar les elegants i atrevides formes geomètriques que definien l'espai del gran dipòsit.

L'obra s'ha despullat dels afegits maldestres que el temps havia anat afegint, restant ara l'obra original en la seva abstracta perfecció.

Els treballs afegits a l'obra original, tant d'accessos i recorreguts interiors i exteriors del complex, destaquen per la seva aparent simplicitat i adaptació al lloc, destacant la solució del coronament o “cimbori” d'accés al dipòsit on s'ha fet una intel·ligent relectura de la proposta que Sánchez del Rio va dissenyar i no va ser respectada a l'obra de 1943.

El jurat vol destacar també, que entén que la millor reutilització que pot tenir una obra es que segueixi, prèvia readaptació, complint per allò que va ser construïda, en el cas que ens ocupa aquesta circumstància s'acompleix a bastament.

El Jurat vol fer constar que enguany les obres presentades senyalen el fet que, possiblement s'està produint un canvi quantitatiu i qualitatiu en el procés i objectius de recuperació del nostre patrimoni industrial, ja que aquestes obres apunten unes característiques de innovació, programes i ambició en els seus objectius ja que els treballs, tenen com sempre, un elevat nivell sinó que també les entitats promotores, administracions, organitzacions gremials i econòmiques sembla que han apostat per una conjuntura més ambiciosa, optimista i confiada en el futur.

PREMI BONAPLATA DE REHABILITACIÓ (CATEGORIA B. BÉNS MOBLES)

decideix atorgar el premi restauració Categoria B. Béns Immobles a:

“La recuperació i rehabilitació integral dels cotxes de viatgers de tercera classe, CC-6029 i CC-6043 de RENFE” de la Fundació per la Preservació del Patrimoni Ferroviari i Industrial de Móra la Nova.

Aquests dos cotxes són els únics que queden de les 60 unitats que en el seu moment van ser construïts a França per La Charentaise i CIMT Compagnie Industrielle de Matériel de Transport l'any 1950.

Per tal de modernitzar i millorar el servei de trens de llarg recorregut, van ser adquirits l'any 1945, que van substituir als antics de fusta. Aquests cotxes subministrats entre els anys 1950 i 1955, eren molt similars als primers en el seu aspecte extern, però interiorment ja s'havien reformat.

Amb el temps es va anar canviant i modificant diferents aspectes dels vagons per tal de homogeneïtzar-los als que s'anaven construint, per tant, van rebre tota mena de modificacions, algunes no gens afortunades.

Aquests dos vagons, l'any 2004, van arribar a Móra la Nova procedents de Lleida en un estat molt deficient. La seva rehabilitació representava un cost molt elevat, cosa que va fer que no despertés interès per cap dels centres d'acollida dels que es disposa a casa nostra.

Va ser en aquest moment que, un grup de socis voluntaris de l'APPFI van començar les tasques de neteja. Al 2012, el Centre d'Interpretació del Ferrocarril de Móra la Nova va disposar d'una nova cotxera que els va permetre treballar en unes condicions molt més adequades.

La intervenció, en tots els aspectes ha estat molt acurada, tan pel que fa a la carrosseria com xapes, sostre, decoració tipografies, utilitzant materials molt semblants als originals.

Recuperació que ha estat possible gràcies a la intervenció dels voluntaris que valoren i estimen el patrimoni ferroviari.

PREMI COL·LABORACIÓ AMB MUSEUS DEL SISTEMA TERRITORIAL DEL MNACTEC:

Premi Col·laboració amb el mNACTEC i el Sistema Territorial

El Jurat del Premi Col·laboració dels Premis Bonaplata, format pels membres de la Comissió de directors dels Museus del Sistema Territorial del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC), ha decidit atorgar el *Premi Col·laboració amb el mNACTEC i el Sistema Territorial* a:

“L'Associació de socis i col·laboradors del Museu del Ferrocarril”

que va començar la seva tasca al 2006 amb un petit grup de persones dedicades a la restauració d'elements del món del ferrocarril. Amb els anys es va anant ampliant el número de membres i d'activitats de l'agrupació, fins que al 2009 va ser inscrita al Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya com *Associació de Socis i col·laboradors del Museu del Ferrocarril* (SiC). En l'actualitat hi ha a prop d'una cinquantena de persones que realitzen tasques de documentació, difusió, restauració, manteniment de trens històrics i recolzament del servei d'atenció al públic. Formen un equip estable, essencial per assolir els objectius del Museu. Es considerada una de les organitzacions de voluntaris culturals més activa que hi ha dintre del panorama museístic català.

L'actuació més rellevant duta a terme pels membres de l'equip del Programa de Restauració ha estat la recuperació del cotxe Harlan. Adquirit per la Petita Companyia de Valls a Vilanova i Barcelona al 1881, vehicle ferroviari únic i molt valuós per la seva singularitat. Va ser dels primers que van arribar dels EEUU i incorporava innovacions tècniques i de confortabilitat desconegudes a Europa.

Els treballs de rehabilitació s'han prolongat durant més de set anys i s'ha previst el seu termini a finals del 2015, coincidint amb l'acabament dels actes commemoratius del 25è aniversari del Museu del Ferrocarril de Catalunya.

PREMIS BONAPLATA JOVES

Veredict: Bonaplata Joves 2015

El jurat dels Premis Bonaplata Joves, format per Mercè Borràs Roca, Mª Lluïsa Gutiérrez Medina, Sònia Hernández Almodóvar, Guillermo Lusa Monforte i Antoni Roca Rosell, després d'examinar els treballs presentats i reunits el 4 de novembre de 2015 a l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (Via Laietana, 39) decideix atorgar:

Dos premis Bonaplata Joves, Categoria A a:

- Ignasi Vendrell Simón, de l'Escola IPSI, pel seu treball *“Creació i manteniment d'un parc públic urbà: el Parc del Poblenou”*, treball dirigit i coordinat per Josep Mª Fité Alsina.

El jurat vol destacar que es tracta d'un treball pluridisciplinar que combina aspectes lúdics, urbanístics, mediambientals, de patrimoni industrial, de conservació d'espècies vegetals i d'economia, aplicats a la creació i el manteniment d'un parc públic en una zona postindustrial que pretenia conservar elements al·lusius al seu passat històric i patrimonial.

Estem davant d'un treball ben plantejat, que segueix el mètode científic, analític – deductiu, atenent tots els aspectes que conformen un espai públic molt divers, que fa us de les entrevistes i altres recursos, conformant, en conjunt, un redactat rigorós i de vocabulari ric, amb bones conclusions i acompanyat alhora d'una ampla webgrafia i bibliografia.

El jurat fa palès la concordança del treball amb l'evolució del patrimoni industrial i al mateix temps, fa palès com l'autor ens ajuda a valorar la importància de la creació del Parc del Poble Nou, fent una proposta per millorar una zona degradada amb la instal·lació d'un auditori

- Ares Rosell i Fernandez, de l'Institut Príncep de Viana, de Barcelona, pel seu treball "Els panots de Barcelona. Una imatge de la ciutat", treball coordinat per Núria Escobar Benaigues.

El jurat vol destacar aquest treball de recerca centrat en un aspecte novedós del Patrimoni Industrial que es refereix a un element patrimonial i urbanístic: l'estudi de les diferents tipologies de paviment de les voreres de la ciutat de Barcelona, l'espai per on ens desplaçem els vianants.

En aquest sentit, el jurat fa palès que es tracta d'una aportació innovadora a l'anàlisi del patrimoni: el paisatge horitzontal des d'una perspectiva de patrimoni industrial, cultural i artístic poc habitual en altres ciutats del món i rarament estudiat.

Es tracta d'un treball original que presenta un catàleg de 22 models de panots i construeix un panot de disseny propi. En fa referència als aspectes històrics, artístics, gràfics, geomètrics i tècnics dels mateixos i la seva evolució. Hom utilitza múltiples fonts al seu abast i s'endinsa en la biografia dels personatges que han fet possible aquesta rica varietat de panots i de les seves múltiples funcions.

Molt ben escrit i profusament il·lustrat, de lectura amena i distesa.

Finalment el jurat vol destacar i valora molt positivament la maduresa i intel·ligència dels autors dels treballs presentats, que a nivell general, han estat molt bons i per tant vol encoratjar els alumnes a continuar per aquest camí.

L'Associació del Museu de la Ciència i la Tècnica i d'Arqueologia industrial de Catalunya felicita als premiats i encoratja a tots a seguir treballant, esforçant-nos per seguir trobant molts exemples que demostrin el interès i la il·lusió per seguir creixent en la societat civil catalana, descobrint i mimant el Patrimoni industrial del nostre país.